

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad binkoštnih praznikov izide prihodnja številka „Slovenca“ v četrtek, 2. t. m.

Irsko.

Jude sedaj miluje ves svet, katoliki tudi nismo za njih preganjanje, a svojih simpatij ne moremo odtegniti irskemu ljudstvu, ki že stoletja zdihuje pod težkim angleškim jarmom. Obsoja je svet sedaj zarad umora v Dublinu, a to se ne more irskemu narodu podtikovati; ako nekteri mislijo s pregreho, z umorom oprostiti irsko ljudstvo, priča nam le to o trdo-vratnosti Angležev, ki s lepa nočejo nič prijenjati, in odjenjajo ljudstvo tlačiti in žuliti le tačas, kedar žuga kaka nevarnost, bodi si unanja vojska ali domači nemir in nepokoj. Tedaj mislijo nekateri silo s silo premagati, a to ni moralno, in kar se ne ujema s krščansko vero tudi blagoslova ne prinese, ako ravno je na prvi videz uspeh na njegovi strani. Po krščanskih načelih nam ni stvar zato pravična, ker se dobro izteče, tudi ne krivična, ker ima slab izid. Sodbo o tem si je Bog prihranil. Svet se sicer smeje takim pomislim, a krivica se poslednjič vendar le sama tepe. Po tem uvodu prestopimo k stvari.

Boj Anglije z Irsko traja od prvega angleškega osvojenja, tedaj že 700 let. Boj pa je postal krut in razdejavoč, ko je kralj Henrik VIII hotel usiliti irskemu ljudstvu svojo reformacijo z mečem in ognjem. Nezashšane krivice so doprinašali Angleži na Irskem v XVI in XVII stoletju, morili so otroke materam v naročji, po celih krajih se ljudi kar do dobrega iztrebili; iz kraja v kraj so jih tirali,

da so skupoma lakote mrlji, selili so jih v zahodno Indijo, v kraje, kjer v kratkih letih ni bilo več žive duše izmed naseljenih, zemljišča so jim jemali na korist angleški cerkvi in angleškim plemenitnikom, trgovstvo in obrt so ovirali in branili Ircem, med tem pa je skušalo in skušalo irsko ljudstvo otresti se težkega jarma, in bojevalo se za vero, svoje pravice, življenje in obstoj.

Kralj Viljem III; Oranjevec zet Jakopa II, katerega so protestantje, liberalci in framaconi tako visoko povzdigovali, je sklenil po vojski, v kateri so se Irci potegovali za postavnega katoliškega kralja Jakopa II, pogodbo v Limerik-u, v kateri je irskim katolikom dal toliko verske svobode, kolikor se je strinja s postavo, zagotovil jim je življenje in premoženje, kakor vsakemu podložnemu, a izključeni so bili iz javnih služeb. Pa kako so držali to pogodbo? Skoro vsak članek so nesramno prelomili; a to ne po nakazni poti, ampak sistematično po postavnem potu, po kazenskih postavah (Penal Laws). Kar svet stoji, menda ni bilo tako prekanjenih, premedenih postav, ki bi merili na to, ljudstvo vrsko ponižati, je osramotiti v duševni in telesni prepad pogrezniti. Vse je bilo tako bistroumno izmišljeno, doslednje izpeljano, ljudstvo na duši in telesu pogubiti, da si kaj tacega more izmisliti le buča zvita kakor kozji rog. Več kakor pol stoletja, je zdihovalo ljudstvo pod tem bremenom. Angleži nič kaj radi ne slišijo v teh postavah, ali pa so jim celo neznane, enako se godi tudi nemškim protestantom; koliko zgodovin kaj omenja v teh silovitostih na Angležkem? A vendar vsak gimnazijalec ve v

strahovitem Filipu II, kralju Španjskem, in je prepričan o tem, da so Nizozemci prav (?) imeli, ko so se vzdignili zoper njegovo okrutno vlado, vendar ta kralj ni bil senca proti kralju Viljemu III in njegovemu parlamentu, in njegove postave so kakti izgrače zoper satansko hudobijo omenjenih „Penal Laws.“

Nekaj teh hočemo navesti. Katolik ni mogel svoji ženi kaj izgovoriti, ali izročiti komu svojega zemljišča v oporoki. Njegovi sinovi so bili prisiljeni, razdeliti si premoženje (tedaj razkosovanje zemljišč brez konca in kraja). Ako je postal najstarejši sin protestant, je dobil očetovsko premoženje, oče je le imel prevžitnino. Katolik ni mogel zemljišča pridobiti, tudi podedovati ne. Ako ga je za devar kupil, lako mu je vzel protestant, a kupnine ni bilo treba povrniti. Vsi katoliki so mogli hoditi v protestantovsko službo Božjo. Katolik ni smel imeti konja, ki bi bil več vreden od 100 mark. Vsak protestant je lahko za 100 mark katoliku konja vzel. Katolik ni smel podučevati, sicer je kazni pregnanstva zapadel. Otrok, ki je na Irskem hodil v katoliško šolo, je zgubil za se pravico posestva in nasledstva.

Pridenimo temu še nekaj. Katoliški otrok, zunaj dežele katoliški izrejen, zgubil je vse pravice do svojega sedanjega in prihodnjega premoženja. Mož je moral prepustiti ženi, ki je postala protestantovka, vzgojo otrok. Katoliki niso smeli biti dedni najemniki ali najemniki višej od 31 let, in kedar se je katoliku posrečilo, zemljo zboljšati tako, da je tretjino več nesla od najemščine, smel ga je vsak protestant iztirati iz najetega. Poprave pri stanovanju in pri zemljišči niso povračali najem-

Britkosti papežev.

(Dalje.)

Ljudje pa ne morejo shajati za dolgo brez vredjene države, posebno ne v nevarnih časih, vstalo je več strank, da bi Italijo na novič prestrojile. Pičlo število stanovalcev v rimskih pokrajinah se je oziralo na greškega oblastnika v Napolji; veliko več simpatij je imelo laško kraljestvo Lombardov v Paviji, ki si je osvojilo vsa grška posestva na srednjem Laškem. Drugi so hoteli imeti v Rimu in okolici samostojno ljudovlado, še drugi cerkveno državo. Nekateri so se navduševali za zahodno cesarstvo, ter so hoteli postaviti prot cesarja. Po bizantinski šegi sovražile so se te stranke na vso moč, in papeži so bili med temi prepri v velikih stiskah, ker so se držali načela pravnega nasledstva, temveč ker je laško kraljestvo, kar so Greki opešali, presilno težilo papeštvo.

Že l. 729 je stal Luitpraad iz Italije pred Rimom, da bi mesto si osvojil in da bi ga ljudstvo oklicalo za cesarja na zahodu. V tem obupnem položaji je odvrnil papež Gregorij II sè svojo presunljivo zgovornostjo in častitljivo

postavo še jedenkrat nevarnost, ker je šel v Lombarški tabor in kralja, ki ni bil neobčutljiv za duševno velikost, pregovoril, da je spokorjen šel v Pavijo nazaj.

Tako se pa ni posrečilo Štefanu III pri kralji Aistulfu, ki si je osvojil exarhat v Raveni ter od Rimcev zahteval poklonišstvo in davek, kakor da bi bili njegovi podložni. V ti stiski obrnil se je papež v Carigrad do svojega deželnega gospoda. A zaslepljen dvor Konstantina V (741—755) je odgovoril zbadljivo in je skušal spraviti skupaj cerkveni zbor, ki bi razglasil podobe za hudičeve iznajdbe. Tedaj se je obrnil Stefan III — bilo je to l. 754 — do Aistulfa samega, naj prizanese Rimu in spoštuje svobodno papeštvo. Laški kralj ga je v Paviji mrzlo odpravil, in sedaj se je po največjem naporu papež napotil iskat pomoči unstran Alp, gorá — šel je na Francosko. Pipin, tačas vladar nad Franki, ga je s častjo sprejel, dobil naslov patricija ali varha rimske cerkve, sklenil s papežem pogodbo v Kiersy; cerkev je zadobila izdatno pomoč zoper Greke in Lombarde in papež je postal vladar v svoji deželi. Kakor je bilo pogojeno, podaril je Pipin papežu k bivši vojvodini Rim še Korsiko, po-

tem nek kos od Luke, Parme, Redžije in Mantove do Benečanskega, na jugu pa Spoleto in Benevent. Tedaj je obsegala nova cerkvena država, sedaj še le na papirji pod varstvom Frankovskega kralja, vso srednjo Italijo. Severno Laško je ostalo kralju Lombarskemu, južno Laško pa Grekom. Odsihmal je bilo smrtno sovrašstvo med kraljestvom Lombarskim in med papežtvom; ni bilo sprave, tudi ne, ko so se osebe menjale.

Aistulf je umrl nagle smrti l. 756; za kralja v Italiji dal se je oklicati lombarški vojvoda v Tusciji, po imenu Desiderij, dasiravno so bili velikaši po večem zoper to. Komaj pa je s pomočjo papeža in Pipina odpravil kralja nasprotnika, začel je grdo rovat zoper svojega največjega dobrotnika, rimskega papeža. Poved temu so bile strastne spletke strank v Rimu pri volitvi papežev, odkar je bil Rim svoboden.

Še je umiral papež Pavel I, naslednik Štefanu III, ko pridere vojvoda Toto iz Nepi s trumo vojakov v mesto, da bi umoril umirajočega papeža in volil novega. A ubranila sta mu to dejanje papežev državni tajnik (primicerij) Krištof in njega sin, blagajnik Sergij;

niku, in ker je bila najemščina za kratek čas, in so bili vsak čas pri tem, biti iztirani, tudi nikdo ni kaj popravljal in zboljševal; za katoliško vero, za mašništvo in duhovne redove je je bila kazen proganstvo, kdor se je pa povrnil, pretile so mu najhujše kazni: razparanje pri živem telesu i. dr. Vse cerkveno premoženje: Cerkev, duhovne hiše, pravice vsake sorte so pripadale anglikanskim nadškofom, škofom in pridigarjem, akoravno marsikje niso meli ne enega vernega, po drugih pa toliko, da bi jih lahko na prste soštel, a svoje prihodke so lepo mirno povžili večkrat na Angleškem. Bili so anglikanski nadškofje in škofje ki so imeli po 50.000 in 30.000 liber šterling. dohodkov, in stradajoče irsko ljudstvo jim je moglo plačevati še desetino, lastne katoliške duhovne pa vzdržati z miloščino.

Zemlja irska, kolikor je niso dali anglikanski cerkvi, je bila popolnoma vsa izročena protestantom, zadnja pod mnogo hvaljenim Viljemom III, in naštelni smo pretekane postave, po katerih katolik ni mogel postati posestnik, niti najemnik, da bi bil zhaljal. Tudi obdelovanje zemlje je moglo pešati v takih okolnostih, ako že pozabimo na to, da je več posestnikov pustilo zemljo neobdelano, za pašnike ali za lov.

Niso pa razdejali le poljedelstva temveč pokončali so umetno tudi kupčijo in obrt na Irskem. Na korist angleškim trgovcem so prepovedovali tržiti iz irskih ladijestaj z naselbinami, vse: kava, sladkor i. dr., moralo je iti skozi angleške roke; govedo iz Irskega, maslo se ni smelo prodajati na Angleško, da se varuje angleško poljedelstvo, a vendar so bili Irci v angleški državi, volnato, platneno blago ribštvo je bilo zatrto na korist angleškemu obrtu. Vse bodem storil, rekel je Viljem III parlamentu, da zataram volnen obrt na Irskem. Tak je bil program javno izrečen, in tako je šlo po vseh panogah obrta in trgovstva, katoliškem Ircem so prepovedali rokodelske učence in pomagače, pri nekaterih pa le po nekaj privolili. Dosti bo menda, da dokažemo, kako

počakal je smrti papeževe, a čez osem dni je dal s silo posvetiti v papeža svojega brata Konstantina, ki še duhoven ni bil (5. julija l. 767).

Razjarjena o tem početji, hitela sta Kristof in njega sin Sergij v Spoleto, nabrala sta tam prostovolcev posebno Lombardov in sta pridrla 28. julija 768 z lombarškim duhovnom Valdipertom o mraku v Rim. Nastalo je krvavo klanje, umorjen je bil vojvoda Toto, lažipapeža in njegovega prvega dostojanstvenika škofa Theodora so vjeli; 5. avgusta je zbor duhovščine, plematva in ljudstva razglasil, da je Konstantin nepravilno voljen in izvoljen je bil 6. avgusta za papeža Štefan IV. Zmagovalci so sedaj drli k vjetim, zgrabili so škofa Teodora, iztrgali mu oči in jezik in ga tako pustili ležati v krvi, Konstantina so pa v železo ukovali, posadili na kljuse, mogel je ritensko jezdit v samostan Cellae novae, kjer so nesrečnega potem oslepili.

Med temi poboji si je pa prilastil kralj Desiderij po večem dedščino sv. Petra in je po slednjič prišel pred Rim, tako da je rimsko ljudstvo jelo misliti, Valdipert hoče Rim izdati Desideriju. Zdivjana druhal je zapodila lombarške prostovoljce iz mesta, zgrabila Valdiperta, ki je v cerkev zbežal, iztrgala mu oči in jezik, krvavečega so vlekli v bolnišnico, kjer je umrla žrtva ljudske zlobe. (Dalje prih.)

je bilo na Irskem umetno zatrto poljedelstvo, obrtnost in trgovstvo. Katoliški Irci so bili popolnoma izključeni od vseh političnih pravic, niso smeli voliti, niti voljeni biti, pravico so jim prisojevali po anglikanskem kopitu, niso smeli biti ne uradniki, ne vojaški častniki.

Ali je moglo drugače biti, da je Irsko ubožalo. Ircu ni nič pomagalo, ako bi bil hotel tudi truditi se, od svoje delavnosti ni mogel pričakovati koristi, vendar na Angleškem ni nič nenavadnega, da Ircem očitajo njih revščino, da jih dolže lenobe, poprej je bilo to običajno. A ves drugačen je Irec na svobodni zemlji severne Amerike, tam je spreten in pripraven za vsako delo, in pride do blagostanja, tudi po središču angleškega obrsta, odkar so se tje naselili, opravljajo Irci naj težja dela in vendar ni Angleže sram, očitati Ircu lenobo. Izobraziti se na tujem, njim ni bilo mogoče, ako je kdo kaj volil za vzgojo, uničili so oporoko in potem očitajo Ircem nevednost. O'Connell je imel prav, ko je v svoji spomenici do kraljice Viktorije rekel, da je ta priimek, s katerim se ljudstvo obklada, najbolj nagnjusen in krivičen, kar se je kedaj očitalo kakemu ljudstvu. Protestantovski zgodovinar Hallam je rekel, da trpljenje irskega ljudstva se da primerjati le s trpljenjem judovskega ljudstva pod Titom; razloček je le ta, da je Irsko trpelo od roda do roda.

Zgodovinar Gervinus, protestant in demokrat, ki je poln hvale v samoupravi in parlamentu na Angleškem vendar reče v takem postavodajstvu: Svetohlinstvo anglikanske cerkve se je ponašalo s tem, da je protestantizem oče svobodi, a svoboda angleška do katolikov je bila dojnica, ki je svoje rejence s krvjo tešila.

Demokrat napada raje cerkev, kakor parlament, a oba sta kriva. Anglikanska cerkev je zahtevala vse to zatiranje, je podpirala, a pri svojem bogastvu ni nikdar imela usmiljenja z ubogim ljudstvom, marveč skozi in skozi se je paslo z mastnimi službami, ki so bile za sinove plemenitažev. Te „kazenske postave“ so trajale do zadnjega četertstoletja v pretečenem stoletju, omeščali so jih le tačas, ko so se vzdignili protestanski Angleži v severnih državah zoper svojo mater — deželo, kajti tam je bilo mnogo takih, katere je anglikanska cerkev pregnala zaradi verskega izpovedanja. V drugič so jih olajšali o časi francoske prekucije, ob kratkem obakrat ta čas ko je Anglija potrebovala Irlandije, ali kedar se je bala vstaje. Še celo pri osvobodnji katolikov l. 1829 sta ministra Wellington in Peel očitno rekla, da bi ne prijenjala, ko bi se ne bala domače vojske na Irskem. In tako je ostalo dosihmal. Anglija je storila za Irlandijo le ta čas kaj, kedar se ni mogla ogniti, a dobrovoljno ni nikdar kaj dala. Še celo za malo zboljšanje, ki je priboril Gladstone pred 12 leti in za namene, katere je imel tačas z Irskim, gre hvala — Fenijanom, dasiravno je irsko ljudstvo zavrglo te Fenijane, ker jih je cerkev zavrgla.

O položaji na Irskem smo v tem listu večkrat govorili; Anglija je dan danes zaradi Irsko zopet v precepu. Danes smo pa ob kratkem posneli po zgodovini, kako strašno se je Anglija pregrešila nad Irlandijo, in da ni nikoli nič storila za deželo drugače, ako ni bila prisiljena. Ali bodo kedaj Angleži poslušali nauk zgodovine, in ukrenili z Irskem tako, kakor velewa pamet in pravica?

Politični pregled.

V Ljubljani 26. maja.

Avstrijske dežele.

Iz Dunaja. V delegacije je bil voljen za Kranjsko Hohenwart v namestovalca Klun. Čehi so volili s 46 glasi zoper 43, 10 liberalnih delegatov.

Gospeska zbornica je zavrgla nasvet manjšine (68 proti 53 glasevi) in začela se je specijalna debata o noveli k volitvenemu redu za državni zbor.

Grof Beust gre v pokoj, in na njega mesta pride za avstrijskega poslanca v Parizu grof Wimpfen.

V Celovcu so za mestni odbor sami liberalci izvoljeni.

Podpora vojaškim vdovam in sirotam vojakov padlih v Bosni. Vladni predlog določuje: Člen 1. Vlada se pooblašča, da daje neogibljivo potrebne podpore pomoči potrebnim vdovam in sirotam v boji ubitih ali umrlih vsled napora ali ran, na podlagi § 22 postavbe 13. junija, ki se tiče vojaškega odkupa, odkupninskega zavoda in podpore družinam teh, ki so na vojsko poklicani; podpirati se imajo družine tudi, ako preteče šestmesečni obrok in dokler ne izide postava, o kateri govori § 16, a podpore se daje toliko kolikor pristojbina določila vojaške postave o odkupu iz odkupninskega zavoda (Militärtaaxfond.) Vdovam in sirotam častnikov pri stoječi armadi in pri deželni brambli, kateri so v vojski padli ali za ranami umrli, naj se daje prevzitivna po obstoječih postavah tudi iz vojaškega odkupninskega zavoda, dokler ne izide prej imenovana postava o preskrbljevanji.

Iz Mostara se poroča 23. t. m. Danes zjutraj je bil boj s 100 vstaši pri hanu Zimje ob 7. uri zjutraj. Poveljnik čuvarnice Ruiste, stotnik Listiak je prijel vstaše na desnem boku, ob 11. uri so pobegnili, mrtvih so imeli naj manj 12. — Pri vojaci je bil 1 lahko ranjen.

Iz Sarajeva. V vojake so jih potrdili 20; 8 muhamedanov, 5 starovercev, 4 katolike, 3 jude in še 4 prostovoljce. Rekrutje so šli z obilnim spremstvom skozi mesto v tabor, kjer so odpeli cesarsko pesem.

Akademický Spolek ve Vidni je praznoval 22. t. m. vstanovljenje česke univerze prav slovesno na Dunaji. Velika dvorana prve kavarne v c. k. praterju je bila okinčana z znamenji štirih vseučilnih ved, tehnike in akademije izobrazivnih umetnij; govorniški stol pa s šlovenskimi tribojnicami. Vdeleževale so se slovenska akademična društva prav obilno. Navzočih je bilo tudi več odličnih gospodov: profesorjev, doktorjev. Državna poslanca dr. Meznik in dr. Fandrlík sta bila sprejeta z ogromnim pozdravom. Predsedoval je dr. med. Riedl, ki je zaklical slavo presvitlemu cesarju. Po vsi dvorani se je razlagal slavoklic v vseh slovenskih jezikih. Cesarsko pesem so med burnimi slavoklic dvakrat odpeli. Cand. prof. Jožef Penczek je nazdravljaj v lepem govoru prvega rektorja, dekane in profesorje českega vseučilišča, in godba je zaigrala: „Kde domov muj,“ za „Slovenijo“ je govoril cand. jur. Eduard Volčič, na kar so zapeli: „Naprej.“ — Z živim odobravanjem so sprejeli tudi govor stud. phil. Mudriha, ki je govoril v imenu dijaške katoliške družbe „Avstrija“ in je izražal veselje nad tem, da so Čehi dobili svoje vseučilišče.

Vnanje države.

Iz Belgrada. Kralju na čast, ko se je vrnil iz potovanja, naredili so bakljado.

Zahvaljeva je za časten sprejem je rekel ome-
nivši, škandala v teatru: naši politički nasprot-
niki bi nas radi spravili s pota, a mi se ne
damo odvrniti, ker vemo, da se po njem pride
do sreče in blagostanja v deželi.

S Črne gore. Iz Cetinij poroča te-
legram 22. maja, da so vsi Krivošćanje, ker
jim je zmanjkalo streliva, prestopili v Črno goro.

Iz Francoskega. Razpor je nastal
med denarstvenim ministrom in zbornico. Proti
ministru je zbornica sprejela nasvet: naj se
na mesto piva in vina vinski cvet (alkohol)
obdaci, ima se v pretres vzeti. A sedaj je
zopet razpor poravnau, ter je zbornica izjavila,
da to ni bila nezaupnica do njega. Minister-
stvo je postavilo komisijo 36 udov, ki ima
preiskovati načrt, da se napravi kanal med
atlantskim in sredozemskim morjem.

Šolskega višjega ravnatelja
po veri juda, katerega je Ferry, naučni minister
Francoskega, poslal v Korsiko, da vpelje brez-
božno šolstvo, so toliko ostrašili, da je odlašil,
a ne spolnil svojega naloga.

Iz Kahiru se poroča, da tam ni tako
mirno, kakor se je že mislilo. Arabi-paša se
je 21. t. m. razgovarjal z francoskim velikim
konzulom Sienkiewiczem, in je trdil, da je vsa
dežela na njegovi strani, a ta konsul mu je
rekel, da je v tem slabo pođučen; zbor bo-
ljarjev je skoraj ves zoper njega. Dne 24.
t. m. se pa poroča, da so se obravnave med
ministerstvom in konsuli popolnoma razbile.
Ministri so sklenili, odbiti predloge francoskega
konsula Monge-ta in ne obravnavati, dokler
brodovje ne odjadra. 23. so imeli vojno po-
svetovanje; sklenili so pripraviti se za vojsko.

V Egipt je štrena zmedena še bolj
kakor prej. Za vojsko se pripravljajo. Mini-
sterstvo je poslalo 400 topničarjev v Aleksan-
drijo, 200 v Damiette, ti so potopili v morje
celo vrsto torpedov. Vsi egiptovski častniki
z generali vred so bili poklicani v Abdionovo
kasarao, kjer so prisegli, da bodo vlado bran-
nili zoper vsak napad od zunaj. To zatrdilo
so zahtevali od Šeikov Beduinskih, a ti se
niso hoteli zavezati, da bi se bojevali zoper
Turke.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 25. maja. (Volitev za
delegacije sklep državnega zbora.)
Državni zbor je sinoči dovršil volitve za dele-
gacije. Nemško-česki poslanci se niso hoteli
s svojimi českimi tovariši porazumeti, da bi
bili voliti iz vsake stranke nekoliko delegatov,
dasi so imeli samo en glas večine in ravno
tako štajarski ne; pač pa so se porazumeli
česki in vstavoverni poslanci moravski. Za
Kranjsko je izvoljen grof Hohenwart, kot
namestnik njegov pa g. Klun. Grof Hohen-
wart je že pred volitvijo rekel kranjskim
poslancem, da mu letos ne bode mogoče vde-
ležiti se delegacij, in da naj izberó koga dru-
zega, pa ker bi bilo to zbudilo veliko hrupa
in bi bili liberalni listi gotovo pisarili, da
Hohenwart je zgubil ves vpliv, da so ga še
kranjski njegovi tovariši popustili na cedilu,
sklenili so, da Hohenwarta izvolijo za delegata,
g. Kluna pa za njegovega namestnika, ki bode
šel k delegacijam v Budapešt. — Za Gorico
je izvoljen dr. Tonkli in Valussi. Na eni
strani sta bila Tonkli in Valussi, na drugi
Coronini in Pajer. Treba bi bilo toraj žre-
banja; toda Coronini tega ni hotel in po-
razumeli so se, da se letos izvoli dr. Tonkli,
drugo leto pa Coronini. Od Tržaških poslancev
bil je izvoljen Burgstaller, za namestnika

pa Nabergoj, od isterskih pa baron Lazza-
rini in za namestnika dr. Vitezič. Desnica
ima v delegaciji 20 poslancev, levica pa 20,
večina bo pa konservativna, ker bode odloče-
vala konservativna večina gospodarske zbornice.

Daneu je zadnja seja, pa brez posebno
važnega dnevnega reda. Poslanci so se že
med sejo poslavljali drug od drugega in si
želeli prav srečne počitnice, da se opočijejo
od velikega truda. Za slovo se je odlikoval
še g. Schönerer z nekterimi robotimi
izrazi, zaradi katerih ga je moral predsednik
pokarati.

Iz Doline (Dolenjsko), 24. maja. Po-
ročam Vam iz naših krajev kot najvažniši novico,
da stvar, ki je bila tukaj že čez 20 let na dnevnem
redu, in se je sim ter tje prav čudno vila in
zapletala, dospela je sedaj do rešitve, to je
novi cerkvi na Dolini bode temeljni
kamen 30. maja slovesno blagoslovljen in
postavljen. Že od 30. marca imamo službo
božjo v leseni kapeli. Do 19. aprila je bila
stara cerkev popolno odstraunjena. Prav rado-
vedni smo bili, se li bode pri podiranju kaj
zgodovinsko važnega najdlo. Toda niti jedne
črke ali letnice ni bilo, razun treh molčečih
prič, koje sicer niso dokazi, a misliti dajo,
kaj bi se bilo znalo kedaj tukaj goditi. Te
priče so: v zidovji najdeni ostanki lepe stare
gotike, jedni najdeni mrtvec, in stara cerkev
sama.

Po pravici se sklepa, da na prostoru se-
daj podrte cerkve stati je mogla nekaj go-
tična kapela, pozidana najbrže od patrov Ko-
stanjevških, ki so pastirovali nekaj po vsi
okolici. Kajti ni misliti, da bi prelepa gotika
od drugodi pripeljana bila za navadni zidni
kamen, ker tega se itak tukaj v toliki obil-
nosti najde, da z njim preskrbujemo bližnji
Zagreb in druge kraje. Najbližje resnici bi
zvalo biti, če si mislimo, da divji Turki, ude-
rajoči skoz Žumberg deloma proti Kostanje-
vici, deloma proti Mokricam, bi bili razdžati
utegnili staro gotično kapelo na Dolini.

Kaj priča najdeni mrtvec? Divja sila mu
je mogla življenje izpihniti. Ležal je komaj pol
čevlja pod tlakom stare cerkve, v rakev poravnau
ni gotovo nikdar bil. Glave in rok kosti bile
so bolj skupaj in v jedni legi, kakor pri vle-
čenem za noge. Dobro ohranjene čeljusti zgor-
nje in spodnje z vsemi zobmi, lepo belimi, če-
ravno že morebiti do tri sto let v zemlji, ka-
žejo mladega, zdravega človeka. Kakošna osoda
mu je pač tukaj na živi skali plitvo počiva-
lišče določila? Ali sablja Turška, — ali kakí
tihotapski dogodek tukaj na meji hrovaški?
ali kako osebno maščevanje, ali morebiti kaka
druga žalostna prigodba, in bi bila nad njim
pozidana cerkev, stavba uprave? Kdo ve?

Stara cerkev sama po svojem slogu nam
ne priča sicer posebno visoke starosti, a ven-
dar nekako boljši okus, kakor druge cerkve
po deželi. Kot podružnica Čatežka do l. 1788
bila je čveteropasna romanična rotunda, s pre-
lepo visoko izpeljano svetilko, in malem pres-
biterjem. Zvonik in zakristija sta bila pozneje
prizidana, najbrže ob času povzdige v župnijo.
Boljši okus v stavbi, kaže tudi bolj izobražene
stavitelje. Misliti bi bilo na patre Kostanjev-
ške, kajti tam je tudi patronat. Toda ustno
izročilo v Mokricah imenuje kot stavitelja
stare Dolinske cerkve prvega Auersperga v
Mokricah, grofa Duzma, v zvezi z njegovo
prvo soprogo, Barbaro Erdóti, ki je tudi Mo-
kriško kapelo sv. Ane l. 1666 Laterancem bila
vzela in katol. službi božji zopet posvetila, in
drugo njegovo soprogo, grofico Batijani.

Toliko je saj gotovo, da ova slednja tru-

dila se je veliko za povzdigo božje poti „k
majki božji Dólinski“. Dala je bila v bakreno
plošo vrezati milostno podobo M. D. Vnebo-
vzetje, na obraščenem gričku s staro našo
cerkvijo, nad Mokriškim gradom in ondotno
kapelo sv. Ane. Plošica se hrani še sedaj v
Mokricah, a odtisi so se že popolno porazgubili.

Vendar pa božja pot na Dolini cerkvenega
potrjenja nikdar ni bila dosegla, velikoveč bila
je proti koncu 17. stoletja po viši cerkveni
oblasti zaradi neredov naravnost prepovedana,
ker bilo je pri tem vsega več, kakor pobož-
nosti. Sosedje Hrovati dohajali so vselej z ve-
likim šumom, godbo, plesom, popevanjem itd.
Namen je bil bolj narodno razveseljevanje,
kakor služba božja. In ko se je slednjič še
celo tihotapstvo s tobakom in soljo vmes vri-
nilo, temu tudi svetne gosposke niso mogle
prijazne biti. Tako so slovesna romanja iz
Hrvaškega na Dolino kmalo v začetku 19. sto-
letja in zadnjič popolno nehale ter sedaj živé
le še v spominu starih ljudi. Zasebna pripo-
ročanja in tudi romanja posameznih k majki
božji Dolinski so pa še dandanes močno
v navadi.

Ternovo 22. maja. *) Prečast. dekana
g. Mat. Struceljna je včeraj po desni strani
mrtud zadel. Desna stran je hromotna in tudi
jezik zadet.

Poznejše poročilo pravi, da se počasi zbolj-
šuje ter je upanje, da g. dekan še ozdravijo.
— Ljudstvo je silno potrto, vedno hodijo po-
praševati, kako je preč. g. dekanu. Moli se
obilno za ozdravljenje. Bog nas usliši!

Domače novice.

V Ljubljani, 27. maja.

(Imenovanje.) Prečast. gosp. Janez Fiis, spi-
ritual v semenišču, je postal konzistorijalni sve-
svetovalec; duhovni svetovalci pa so imeno-
vani gg. Val. Sežuu, Matija Hočevan in Miro-
slav Križnar. — V stolnico sv. Nikolaja za
kaplana pride g. Matija Kolar iz Trebnjega.

(Národní dom.) Kakor smo o svojem
času že poročali, sklenil je upravni odbor
„Národnega doma“ prirediti veliko rečno lote-
rijo, katere čisti dohodek se ima porabiti za
zidanje tega poslopja. V seji dne 25. t. m.
določilo se je, da ima v izvršitev prejšnjega
sklepa že prihodnji teden vložiti se prošnja za
dovoljenje loterije, za katero se ima dobitkov
nakupiti za 15000 gl. — V kratkem bomo
o tej reči spregovorili natančneje.

(Vabilo k izletu „Sokola“ v Zagreb) Bn-
košno nedeljo, dne 28. maja 1882. l. vdele-
žujoč se slavnosti 20letnice hrvatskega pev-
skega društva „Kolo“. Red: 1. Sokolovci zbirajo
se denes soboto dne 27. maja t. l. do 12. ure
v noči v čitalnični restavraciji ter odidejo ob
1/2 1. uri čez polnoč skupno na kolodvor južne
železnice, od koder se odpeljejo točno ob 1
uri 20 minut z poštnim vlakom v Zagreb. 2.
Priti je v polni društveni opravi s plaidom ali
vrhno sukno v jarmenu povito. 3. Ko se
vpelje vlak v Zagrebško postajo, trobijo vsi
Sokolovi trebentači skupaj društveno koračnico
kot pozdrav. 4. Pozdrav došlih društev strani
bratov Hrvatov. 5. Oždrav „Sokola“ in drugih
društev. 6. Uhed v slovesno okinčano mesto
Zagreb z godbo. Legitimacije za znižano
voznico dobvate se bodo denes soboto 27. t.
m. pri blagajniku g. J. Gebi v slonovih ulicah.
V Ljubljani dne 22. maja 1882.

Oibor „Sokola“.

*) Listnica došla 23. t. m., v četrtek bila je
po zmoči prezrta.

(Slovenski poslanci) so se šli zahvaliti gg. ministroma Taafeuju in Pražaku zahvaliti za ministrski ukaz, da se je slovenski jezik priznal sodnijskim jezikom. Pri tej priliki je dejal minister Pražak, da bode sodnike, ki nočejo slovenskih vlog slovenski reševati, dal preiskavati. Ministerstvo bode varovalo svojo veljavo proti vradnikom, ki nasprotujejo jasnim ukazom. Prilicno kaj več.

(Nov red za vožnjo po južni železnici s 1. junijem.) Nov red ima nastopiti od 1. junija po južni železnici za vožnjo ljudi; sedanji ponočni naglički bodo šli kakor navadni vozovi za potnike (Courierzüge) z vozovi trojih razredov, ter bodo v zvezi čez Cormons z Benedkami in iz Benedek in iz Mestre z Milanom in Rimom. Iz Dunaja bode odhajal zvečer ob 6 uri in 45 minutah. V Trstu bode ob 8 uri in 10 minutah zjutraj; v Benedkah ob 1 uri in 30 minutah popoldne; iz Benedek gre ob 2 uri in 18 minutah popoldne; iz Trsta ob 8 uri zvečer ter pride na Dunaj ob 9 uri in 40 minutah. Od Dunaja do Trsta bode potreboval 13 ur 25 minut, do Benedek 18 ur 53 minut; od Benedek do Dunaja 19 ur 14 minut in od Trsta 13 ur in 40 minut. Ti vozovi bodo imeli tudi spalne vozove do Benedek.

Dunajsko-tržaški dnevni brzovlaki ostanejo po večem tako, kakor do zdaj; a poštni vlaki bodo spremenjeni. Za danes toliko: Poštni vlak, ki odhaja iz Dunaja ob 9. zvečer, bode prišel v Trst že ob 6. uri in 21 minutah zvečer, tedaj 2 $\frac{1}{2}$ uri poprej; vlak, ki pride na Dunaj ob 6. uri in 32 minutah zjutraj, pojde iz Trsta še le ob 10. uri 5 minutah dopoldne, tedaj 2 $\frac{1}{4}$ ure kasneje; toraj oba vlaka prihitita mimo prej 2 $\frac{1}{4}$ ure. Iz Nabresine bode moč odpeljati se v Gorico in z Gorice in Vidma po laških brzovlakovih v Rim in Milan direktno (to je v naravnostni zvezi), isto tako tudi nazaj.

Poštni vlak, ki pride na Dunaj ob 4 uri popoldne pojde iz Trsta ob 6 uri zvečer, iz Ljubljane ob 12 uri in 10 minutah po noči in iz Gradca ob 8 uri in 20 minutah zjutraj. Ta dva poštna vlaka imata zvezo z Gorico in Vidmom, oziroma iz Gorice in Vidma.

Brzovlak, ki sedaj hodi iz Dunaja ob 11 uri in 28 minutah, bode odhajal od 1. junija še le ob 1 uri 30 minutah popoldne, do Mürtzschlag pojde kot pošten brzovlak, v Gradcu bode ob 8 uri 45 minutah zvečer, v Trstu pa ob 10 uri in 35 minutah dopoldne.

Razne reči.

— Gotthard in Brenner bosta med sabo tekmovala. Med nižjim Porenjem in laškimi deželami bode od 1. junija po železnici Gotthardovi naravnostna zveza. Ta nova zveza bode pa ugodnejša, kakor prejšnja čez Monakovo in čez Brenner, tudi gre čez Brenner le enkrat na dan brzovlak iz Nemčije na Laško in nazaj; a po Gotthardovi progi pojde dvakrat sim in tje. Od Kolina v Milan se pride čez Brenner v 34 urah oziroma v 37 urah; po progi Šent Gotthardovi pa v 23 do 27 urah; tudi vožnja bode cenejši, karta od Kolina do Milana velja čez Brenner v 1. razredu 128-6 mark, v 2. razredu 94-7, čez Gotthard v 1. razredu 94-9 v 2. razredu 69-7 mark.

— Št.-Gotthardova železnična proga. Kar je sedaj na novo izpeljanega — ima 62 predorov, 34 mostov, 10 suhih mostov (potjevodov), 24 prehodov. Vsi predori so dolgi 41.423 metrov. Veliki predor, katerega so delali 9 let in 3 mesce, je dolg 14.900 metrov. Prevozili ga bodo v 27 minutah. Vsak dan je delalo 2347 delavcev, teh je umrlo 177.

Dinamita so potrebovali 1 milijonov kilogram. V torek zjutraj so šli trije vlaki k otvorjenji. Zvečer so prišli v Milan, kjer so bili slavno sprejeti. Od Lucerna do Milana se plača 54 frankov.

— Marijin zavod v Sarajevu ki je pod pokroviteljstvom presvite cesarice in pod varstvom nadškofa dr. Stadlerja, začeli so zidati in prezidovati 8. t. m. Hčere od božje ljubezni prišedše iz Dunaja so bile radoostno sprejete. Prebivalstvo slehernega verstva jih je spoštljivo pozdravilo. Delokrog bode obširen, kakor je soditi po zaupanji, s katerim so bile sprejete. Bog daj svoj blagoslov, a dobri ljudje pa milodarovi!

— Pazite na ogenj! Amerikanski véliki časniki naznanjajo prav veliko pogorišč. V Morinettu je pogorel velik hlev, 30 konj in mezgov, pa mnogo sená. Več žalostnih primerljejev pripovedujejo, da so otroci zgoreli, ali pa se hudo opekli. Po leti, ko je vse hudo suho, se ogenj še posebno lahko vname, torej: Pazite!

— Divji ubijavec je žganje. Čujte njegovi nesrečni častilci (čistilci?): V Amerikanskih žganjepivcev pomori na leto počez nekako po 35.000 ljudi. Na Ruskem po 10.000; na Nemškem po 40.000; na Angléškem po 50.000 (le žensk po 12 tisoč.) V Belgiji po 4000; na Francozkem po 1500. Tedaj le v imenovanih deželah blizo 150.000 vsako leto je po žganji usmrtenih, ko bi marsikdo bil lahko še dolgo let živel in mnogo dobrega storil. Kaki odgovor unkray groba!

— Žalostne številke. Po uradem poročilu je v Avstriji 20.094 slepcev, 28.958 mutcev, 13.146 blaznih in 32.413 slaboumnih. Najmanj mutcev ima Trst, največ blaznih je iz mest, največ slaboumnih biva v nemških planinskih deželah. „Edin.“

— Koliko se izda za trdnjave. V zadnjih desetih letih je potrosila Italija za trdnjave 210 milijonov lir. Francoska je porabila od leta 1872 do 1879 400 milijonov frankov in pozneje še 30 800.000 frankov; v letu 1882 zazida zopet 70 milijonov. Avstrija je porabila od leta 1870 en milijon za Krakovo, 1.975 000 gld. za trdnjave pri Pžemislju, 900.000 za Komoran, potem večje svote za trdnjave na Tirolskem, Erdeljskem in jadranskem morji; konec leta 1880 se je dovolilo 13 milijonov gld., in sicer 8 $\frac{1}{2}$ mil. za trdnjave v Galiciji, 4 milijone za Pulj, ostalo pa za južno Tirolsko. Nemčija je izdala od leta 1873 okoli 400 milijonov mark za en namen.

— Nevarna strast pri igri. Neki Worley v Wausavu je bil nedavno obsojen zaradi ubijanja, ker je zadnje jesen pri kvartanji svojega soigravca Meacha v prepiru bil zaklal.

— Most čez Dunav pri Černavodi (Dobrušja) bodo začeli delati, kedar rumunska vlada prevzame železnico Küstendsche-Černavoda, to se bode zgodilo mesca julija.

— Svoje izobraževališče mislijo osnovati judje v Würzburgu na Bavarskem, denar je že po večem obljubljen. To vendar dosti označuje judje; za-se zahtevajo posebno učiteljišče, sicer so pa prvi, ki vpijejo po versko namešanih šolah.

Poslano.

Od več strani naše slovenske domovine dohajajo sporočila, da imajo rodoljubi nabrane izdatne zneske za „Narodni dom.“

Ker je podpisnemu odboru na tem ležeče, da se nabrani denar nevtogoma naloži na obresti in da ima vedno natančen pregled o vseh nabranih darovih, obrača se s tem do vseh gospodov, ki so prezveli nabiranje prostovoljnih

doneskov s prošajo, da jih blagovoliijo, kar najpred mogoče. odposlati društvenemu blagajniku, gosp. dr. Josipu Starétu; v prihodnje naj vse doneske pošiljajo konci vsacega meseca neglede na nabrane večje ali manjše svote.

V Ljubljani, dne 26 maja 1882.

Za upravni odbor društva „Nar. dom.“
Ivan Hribar, dr. Alf. Moschd,
tajnik. predsednik.

V. izkaz doneskov

za spomenik dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega.

Gosp. Bogolin Miha, župnik v Ajdovici	1 gld.
„ Ambrož Mat., župnik v Svačah na Koroškem	3 „
„ Merzelj Josip, vpokoj. župnik v Toplicah	1 „
„ Vidrgar Jan., kaplan v Vipavi	1 „
„ Jaklič Jos., župn. v Staremlogu	1 „
„ Svetlin Matej, vpokoj. župnik	1 „
„ Vuga Miha, kaplan v Mirnu pri Gorici	1 „
„ Potočnik Jan., župnik na Brezovici pri Ljubljani	3 „
„ Bezenšek Jurij, župnik v Čadramu	3 „
„ Bugar Andr., posest. iz Imolce	1 „
„ Einspieler Andr., c. kr. profesor in dež. poslanec v Celovci	5 „
„ Oblak Franjo, rač. svetovalec v Sarajevu	1 „
„ Vilfan Ivan, davkar v Sarajevu	1 „
„ Pogorelec J., računski oficijal v Sarajevu	1 „
„ Blagne Ant., gr. Barbotov oskrbnik v Rakovniku	2 „
„ Bradaška Franc, kr. gimnaz. ravnatelj v pokoji v Gradcu	5 „
„ Cigale Matej, drž. zakonika vrednik na Dunaji	5 „
„ Kušer Josip, trgovec, trgovinske in obrtne zbornice predsednik v Ljubljani	10 „
Po gospodu dekanu in kanoniku v Laškem za sledeče gospode:	
Gosp. Anton Žuža, kanonik in dekan v Laškem trgu	21 „
„ Böheim Josip, vikar v Laškem trgu	2 „
„ pl. Pol Josip, kaplan v Laškem trgu	2 „
„ Šket Mart, žup. sv. Rupertu	1 „
„ Janžek Edvard, župnik pri sv. Margareti	1 „
„ Ulčnik Josip, župnik pri sv. Jedderti	1 „
„ Žičkar Anton, župnik v Dolu	1 „
„ Fišer Anton, kaplan v Doli	1 „
„ Stagoj Anton, župnik v Trbovljah	1 „
„ Radovšek Ant., kapl. v Trbovljah	1 „
„ Valenčak Jos., kapl. v Trbovljah	1 „
„ Gomeizer Karol, župnik v Širji	1 „
„ Kralj Dragotin, kaplan v Loki	1 „
„ Kolarič J., župnik v Razborji	1 „
„ Vrečko M., župn. v Jurkloštri	2 „
„ Dupelnik Gregor, župnik v Št. Lenartu	1 „
„ Zorko Janez, župnik pri sv. Miklavžu	1 „
„ Straud Matija, župnik v Ljubnem na Štajarskem	5 „
Skupaj	91 gld.
K temu v zadnjem listu izkazanih	877 „
Skupaj do zdaj	968 gld.

Za praznik presv. R. Telesa

(I) se priporočajo

Riharjevi latinski himni

(za moški in ženski zbor.)

Dobivajo se v Ljubljani, gosposke ulice hiš. št. 4 pri Jerici Riharjevi.

80 sekačev.

Pri ravnateljstvu Treboveljskega premogovega društvenega rudnika v Alboni dobi stalno delo okoli 80 sekačev po pogodbi; stari ne smejo biti čez 40 let, sicer naj so zdravi, trdni in nravné ter se morajo skazati s rednimi pravicami. (2)

Ravnateljstvo.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.